

АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ

ХЕПАТИТ С - ПРИЧИНА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЯ НА РАБОТНО МЯСТО

- **Период на провеждане:** 7-20 януари 2015 г.;
- **Респонденти:** 414 души
- **Целева група:** Специалисти и мениджъри на предприятия
- **Метод:** Онлайн анкета

ЗА ПРОУЧВАНЕТО

Настоящото проучване е осъществено от [Българската стопанска камара](#). Целта е да се установи нивото на информираност на работодателите и заетите в икономиката за заболяването хепатит С, както и тяхната готовност да участват активно в дейностите по превенция и лечение на болестта.

Проучването е количествено и е проведено в периода 7-20 януари 2015 г. чрез онлайн анкета, съдържаща стандартизирани и полустандартизирани въпроси. Обхванати са 414 души, основно специалисти и мениджъри на предприятия от целия спектър на икономиката и всички региони на страната. Преобладаващият брой участници в анкетата са в активната възрастова група от 20 до 59 години.

Анкетният лист е разделен на 4 секции, като **първата** включва демографски данни за респондентите, **втората** отчита нивото им на информираност за хепатит С, **третата** проследява готовността им да се изследват и профилактират срещу болестта, а **четвъртата** показва преценката им за степента на отговорност на отделните заинтересовани страни по отношение на превенцията и лечението на заболяването.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ ПРОУЧВАНЕТО

Един от съществените резултати от проучването е, че въпреки социалната значимост на заболяването и големият брой заразени у нас (около 110 000 души, 92% са в трудоспособна възраст), **хепатит С остава непознат**.

Проучването показва, че около 13% от анкетиранияте нямат необходимата информация за причинителя на хепатит С, за начина на заразяване, както и за основните симптоми на заболяването. Между 40 и 70% са респондентите, които са сравнително добре информирани по тези въпроси. Относително по-висока степен на информираност се наблюдава само по отношение на последствията от продължително носителство на вируса на хепатит С. Вероятно това е и причината повече от половината респонденти да са на мнение, че работодателите трябва активно да участват в информационни кампании, а държавата да включи темата за хепатит С в учебните програми в средните училища.

Половината от анкетиранияте (49%) са убедени, че има ваксина срещу хепатит С, по-малко от една-трета (29%) от тях са наясно, че такава не съществува, а 22% от участниците в проучването не са информирани по този въпрос. Голяма част от анкетиранияте (42%) не правят разлика между хепатит С и хепатит А (жълтеница). Едва малко над една-трета от респондентите (41%) са наясно, че хепатит С протича в над 85% от случаите безсимптомно, дори е популярен като „тихият убиец“.

Непознаването на заболяването е причина **всеки пети (22%) да признава, че би странил от свой колега, за когото знае, че е заразен с хепатит С**, а други 57% са готови да потърсят медицинска консултация за себе си и за останалите служители. Положително е обаче, че повече от половината анкетирани (55%) биха подкрепили заразен и/или болен колега.

Преобладаващата част от участниците в проучването (45%) декларират, че **никога не са се изследвали за хепатит С**, а други 26% са го правили преди повече от една година. Едва 6% са се изследвали през последната година, а всеки пети (23%) не помни или не знае дали някога са му правени подобни изследвания. Респондентите признават, че биха се изследвали, ако работодателят им осигури безплатни тестове за това. В тази връзка не е случайно, че според 80% от участниците в проучването грижата за здравето на служителите, включително покриването на специфични лабораторни изследвания и профилактика на тежки заболявания, е основен **мотивиращ фактор** за задържане на висококвалифицираните кадри.

Според 88% от анкетиранияте, изследванията за носителство на вируса на хепатит С трябва да е грижа на **държавата**. 62% са на мнение, че **Националната здравноосигурителна каса** трябва да покрива лечението на заболяването, а според 38% това трябва да е ангажимент на **работодателя**.

ЗА ХЕПАТИТ С

Хепатит С е една от най-опасните пандемии:

- Четири пъти повече хора в света са заразени с хепатит С, в сравнение със СПИН.
- 170 милиона души в света имат хроничен хепатит С.
- Предполага се, че в България около 110 000 души са носители на хепатит С, като едва 10% от тях знаят за заболяването си и се лекуват.
- 92% от болните са в активна трудоспособна възраст.
- 3-4 милиона души в света се заразяват с вируса на хепатит С всяка година.
- 500 000 годишно в света умират от тежките усложнения на хепатит С.

Причинител на заболяването е вирусът на хепатит С (HCV).

Заразяването с хепатит С става основно по кръвен път чрез венозна употреба на наркотици, чрез нестерилно медицинско оборудване и кръвопреливане. Не е известно дали хепатит С може да се предава по полов път. Предмети за лична употреба, като например бръснари, четки за зъби и инструменти за маникюр или педикюр може да влязат в контакт с кръв. Използването на такива предмети като общи от различни хора крие риск от излагане на зараза с вируса на хепатит С. Вирусът на хепатит С не се разпространява чрез обикновен контакт като прегръдка, целувка или използване на общи прибори за хранене или готвене. Предаването на хепатит С от заразена майка на детето ѝ става при по-малко от 10% от случаите.

Вирусът на хепатит С причинява **хронична инфекция** при 50–80% от инфектираните. Хроничната инфекция може да доведе до цироза, чернодробна недостатъчност или рак на черния дроб, което може да доведе дори до смърт. Хепатит С е причина за 30-40% от случаите с чернодробна цироза и 25% от рака на черния дроб в Европа и Северна Америка.

Приблизително 40-80% от случаите на хронична инфекция преминават с помощта на **лечение**. При 10-50% инфекцията отзвучава без лечение. Ефикасността на лечението е много по-голяма, когато то се прилага през първите 6 месеца, отколкото ако се прилага след като хепатит С вече е станал хроничен. Стандартната терапия за лечение на хепатит С е от 6 до 12 месеца с успеваемост между 50 и 70 %. Терапията е под формата на инжекции е придружена със сериозни усложнения. От началото на 2015 г. в Европа бе регистрирана **нова терапия**, която е под формата на таблетки и лекува до 98% от заразените с хепатит С без сериозни странични ефекти.

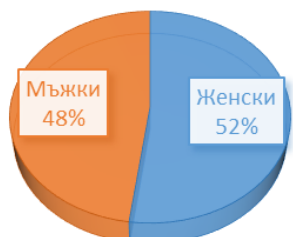
Въпреки високата степен на заболяемост, много хора, заразени с вируса на хепатит С, не знаят за това, защото болестта протича **без сериозни симптоми**. Такива се появяват изключително рядко и те са понижен апетит, умора гадене, болка в мускулите или ставите и загуба на тегло.

Финансовите разходи, свързани с хепатит С, са значителни, както за отделните хора, така и за обществеността.

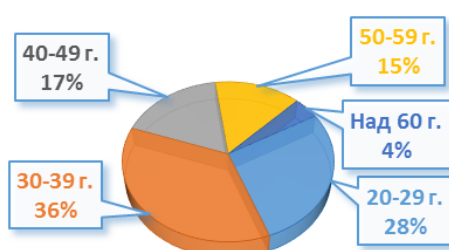
РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

1. ДЕМОГРАФИЯ НА АНКЕТИРАНИТЕ

ВАШИЯТ ПОЛ Е:

ВАШАТА ВЪЗРАСТ Е:

КАКВА Е ПОЗИЦИЯТА ВИ ВЪВ
ВАШАТА ФИРМА?

ВИЕ ЖИВЕТЕ В:

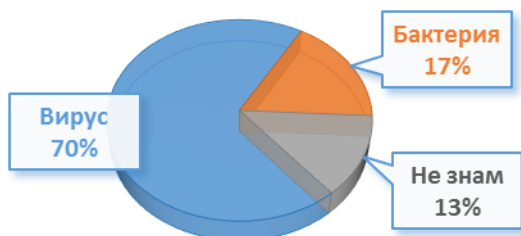

ЖИВЕТЕТЕ В:

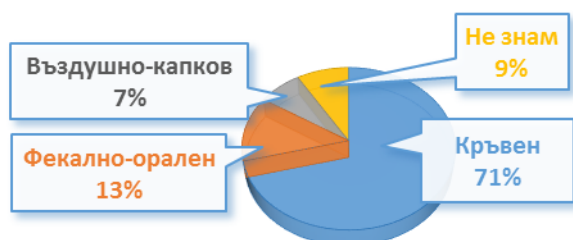
2. ЗАПОЗНАТОСТ С БОЛЕСТТА

ХЕПАТИТ С СЕ ПРИЧИНЯВА ОТ:

Две-трети (70%) от анкетираниите са наясно, че хепатит С се причинява от вирус, но немалък процент (17%) смятат, че източник на болестта е бактерия, а други 13% признават, че не знаят какъв е причинителят на заболяването.

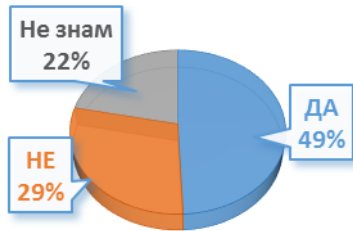
КОЙ Е НАЙ-ЧЕСТИЯТ ПЪТ НА ЗАРАЗЯВАНЕ С
ХЕПАТИТ С?

Отново две-трети (71%) от участниците в проучването имат нужното познание за начина на заразяване с хепатит С – по кръвен път, а 9% признават, че не са наясно.

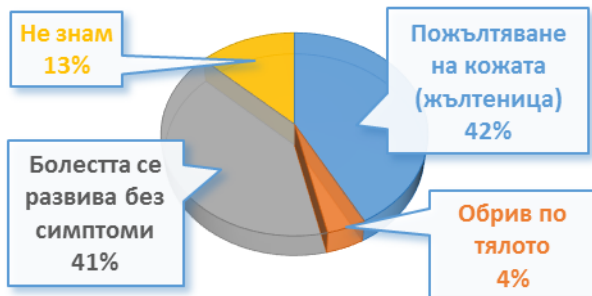
Всеки пети, обаче, има грешна представа за това как може да се предаде болестта – според 7% това става по въздушно-капков път, а според други 13% - по орално-фекален път.

СЪЩЕСТВУВА ЛИ ВАКСИНА СРЕЩУ ХЕПАТИТ С?

Половината от анкетираните (49%) са убедени, че има ваксина срещу хепатит С, по-малко от една-трета (29%) от тях са наясно, че такава не съществува, а цели 22% от участниците в проучването не са информирани по този въпрос.

КАКВИ СА СИМПТОМИТЕ НА ХЕПАТИТ С?

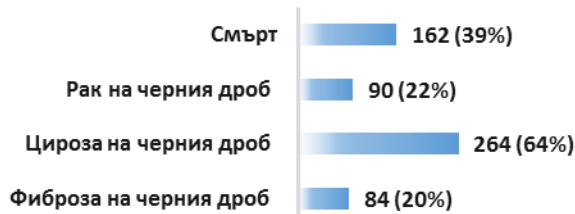

Един от съществените резултати от проучването е, че голяма част от анкетираните (42%) не правят разлика между хепатит С и хепатит А (жълтеница).

Едва малко над една-трета от респондентите (41%) са наясно, че хепатит С протича в над 85% от случаите безсимптомно, дори е популярен като „тихият убиец“.

Отново 13% са декларирали непознаване на симптоматиката на заболяването.

КАКВИ МОГАТ ДА БЪДАТ ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ ПРОДЪЛЖИТЕЛНО НОСИТЕЛСТВО (НАД 20 ГОДИНИ) НА ВИРУСА НА ХЕПАТИТ С? (БР.)

* Анкетираните са давали повече от 1 отговор

Според изследванията на Световната здравна организация, хепатит С е причината за 27 % от случаите на цироза и 25% от случаите на рак на черния дроб, които обикновено водят до смърт. В този контекст, участниците в анкетното проучване проявяват нужното ниво на познаване на последициите от продължителното носителство на вируса на хепатит С.

Приравнени към 100%, отговорите са, както следва:

- 44% - цироза на черния дроб
- 27% - смърт
- 15% - рак на черния дроб
- 14% - фиброза на черния дроб

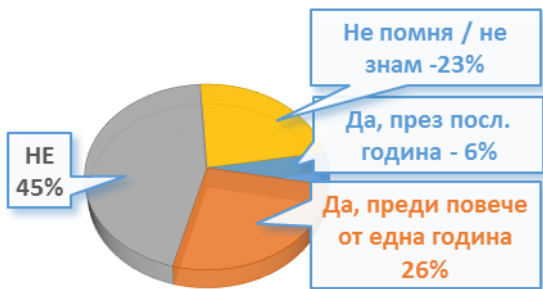
ХЕПАТИТ С ЛЕЧИМА БОЛЕСТ ЛИ Е?

Лечението от хепатит С е успешно при 40-80% от случаите, а при 10-50% инфекцията отзвучава без лечение. Ефикасността на лечението е много по-голяма, когато то се прилага през първите шест месеца, отколкото ако се прилага след като хепатит С вече е станал хроничен. Така смятат и 68% от анкетираните, но не са малко (16%) и тези, според които болестта е напълно nelечима (13% „във всички случаи“ и 3% „ако е хронична“). Според 4 % от участниците в проучването болестта е nelечима, ако се хронифицира, а 12% декларирали непознаване на ефективността на лечението от хепатит С.

3. ИЗСЛЕДВАНИЯ И ПРОФИЛАКТИКА

ВИЕ ЛИЧНО ИЗСЛЕДВАЛИ ЛИ СТЕ СЕ ЗА ХЕПАТИТ С?

Почти половината участници в проучването (45%) признават, че никога не са се изследвали за хепатит С, а други 26% са го правили преди повече от една година. Едва 6% са се изследвали през последната година, а всеки пети (23%) не помни или не знае дали някога са му правени подобни изследвания.

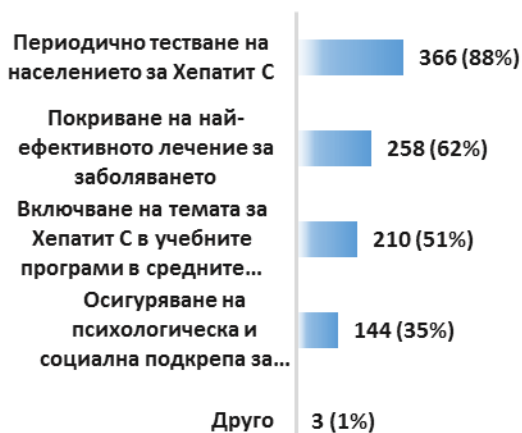
АКО ВАШИЯТ РАБОТОДАТЕЛ ОСИГУРИ БЕЗПЛАТНИ ТЕСТОВЕ, БИХТЕ ЛИ СЕ ИЗСЛЕДВАЛИ ЗА ХЕПАТИТ С?

Практически всички (100%) анкетирани се отнасят положително към възможността работодателят им да осигури безплатното им изследване за хепатит С. Впечатляващо висок (90%) е процентът на отговорилите, че биха се възползвали от такава възможност при всички случаи, а 10% биха го направили, само ако не се чувстват добре или имат съмнения, че са заразени.

4. РОЛИ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

КАКВИ ДЕЙСТВИЯ БИ СЛЕДВАЛО ДА ПРЕДПРИЕМЕ ДЪРЖАВАТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ ХЕПАТИТ С? (БР.)

* Анкетираниите са давали повече от 1 отговор

Преобладаващата част от анкетираниите смятат, че е необходимо провеждането на периодични тестове на населението за хепатит С (88%), а Здравната каса трябва да поема най-ефективното лечение на заболяването (62%). Половината (51%) от участвалите в проучването смятат, че темата за хепатит С трябва да бъде включена в учебните програми в средните училища, а според всеки трети (35%) на заразените с това коварно заболяване държавата трябва да осигурява психологическа и социална подкрепа. Двама от анкетираниите са изразили мнение, че държавата трябва да провежда кампании за подобряване на нивото на информираност на населението, а един от отговорите е „приспиване на болните“.

Приравнени към 100%, отговорите са:

- 37% - Периодично тестване на населението
- 27% - Покриване на най-ефективното лечение
- 22% - Включване на темата в учебните програми
- 15% - Осигуряване на психологическа и социална подкрепа

КАКВА Е, СПОРЕД ВАС, РОЛЯТА НА РАБОТОДАТЕЛЯ В ПРЕВЕНЦИЯТА И ЛЕЧЕНИЕТО НА ХЕПАТИТ С? (БР.)

* Анкетираните са давали повече от 1 отговор

87% от участниците в анкетата смятат, че работодателите трябва да осигуряват тестове за хепатит С и периодично да изследват своите служители, а според 38% трябва да поемат лечението им. 51% са на мнение, че работодателите трябва да участват в национални информационни кампании, а според едва 4% те нямат никаква роля в превенцията и лечението на хепатит С. Според един от анкетираните работодателите трябва да осигуряват по-добра хигиена на работното място, друг отговор е „осигуряване на изолирана среда за болните“, а един участник в проучването смята, че работодателите трябва да осигуряват тестове и лечение и за хепатит В, вкл. ваксини срещу него.

Приравнени към 100%, отговорите са:

- 48% - Осигуряване на изследване на служителите
- 22% - Покриване на лечението на служителите
- 28% - Участие в информационни кампании
- 2% - Няма роля

АКО ВЪВ ВАШАТА ФИРМА ИМА СЛУЖИТЕЛ, ЗА КОЙТО ЗНАЕТЕ, ЧЕ Е БОЛЕН ОТ ХЕПАТИТ С, КАКВО БИХТЕ НАПРАВИЛИ? (БР.)

* Анкетираните са давали повече от 1 отговор

При хипотезата някой служител на фирмата да е болен от хепатит С, над половината анкетираните смятат, че ще потърсят медицинска консултация за себе си и за останалите служители (57%) и че ще поговорят с болния, като му покажат, че го подкрепят (55%). Твърде притеснително е, че всеки пети (22%) декларира, че ще започне да страни от болния, от страх да не се зарази, а 6% няма да предприемат нищо. Един респондент е отговорил, че ще осигури изолирана среда за болния.

Приравнени към 100%, отговорите са:

- 16% - Ще започна да страня от болния
- 41% - Ще потърся медицинска консултация
- 39% - Ще поговоря с болния и ще го подкрепя
- 4% - Няма да предприема нищо

КАКВО БИ ДОПРИНЕСЛО ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНОТО МОТИВИРАНЕ И ЗАДЪРЖАНЕ НА ВИСОКОКВАЛИФИЦИРАНИ КАДРИ ВЪВ ВАШАТА ФИРМА? (БР.)

* Анкетираните са давали повече от 1 отговор

Най-голям процент от анкетираните (80%) смятат, че грижата за здравето на служителите, вкл. покриването на лабораторни изследвания и профилактика на тежки заболявания, е основен мотивиращ фактор за задържане на висококвалифицираните кадри. 72% смятат, че за мотивацията роля играе въвеждането на нови технологии и подобряването на условията на труд, а според 67% такъв фактор е обучението и повишаването на квалификацията. Според двама от анкетираните са необходими „стимули, гарантиращи спокойствието на работния процес“.

Приравнени към 100%, отговорите са:

- 33% - Въвеждане на нови технологии
- 31% - Обучение
- 36% - Грижа за здравето

